

บทที่ 6

เงินลงทุนในตราสารหนี้และตราสารทุน

ส่วนแรกของบทนี้ ประกอบด้วย ความหมายของเงินลงทุน ต้นทุนของเงินลงทุน และประเภทของเงินลงทุน จากนั้น จะกล่าวถึงการรับรู้รายการและการวัดมูลค่าของเงินลงทุนในตราสารหนี้ ต่อด้วยการรับรู้รายการและการวัดมูลค่าของเงินลงทุนในตราสารทุน ส่วนสุดท้ายจะกล่าวถึงการโอนเปลี่ยนประเภทเงินลงทุนและตัวอย่างการแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูลสำหรับเงินลงทุน

อนึ่ง เนื้อหาทั้งหมดในหนังสือนี้ยังคงเป็นไปตามกรอบมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 105 การบัญชีสำหรับเงินลงทุนในตราสารหนี้และตราสารทุน ซึ่งเป็นมาตรฐานการบัญชีของประเทศไทย (Local GAAP) ที่วางไว้ตามมาตรฐานการบัญชีของประเทศสหรัฐอเมริกา (Full IFRS) เมื่อนั้นมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 105 จะถูกยกเลิกและใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 9 เครื่องมือทางการเงินแทน

ความหมายของเงินลงทุน

เงินลงทุน หมายถึง สินทรัพย์ที่กิจการมีไว้เพื่อเพิ่มความมั่งคั่งให้กับกิจการ ซึ่งผลตอบแทนที่กิจการจะได้รับจากการถือเงินลงทุนอาจจะเป็นดอกเบี้ยรับ ค่าสิทธิ และรายได้เงินปันผล หรือกิจการอาจจะได้รับผลตอบแทนจากราคาหุ้นที่เพิ่มสูงขึ้นกว่าตอนที่ซื้อ (capital gain)

ต้นทุนของเงินลงทุน

ราคาทุนของเงินลงทุนจะรวมรายจ่ายโดยตรงทั้งหมดที่กิจการจำเป็นต้องจ่ายเพื่อให้ได้เงินลงทุนนั้นมา รายจ่ายเหล่านั้น ได้แก่ ราคาจ่ายซื้อเงินทุน ค่านายหน้า ค่าธรรมเนียม และค่าภาษี-อากร หากกิจการซื้อหุ้นกู้ระหว่างงวดดอกเบี้ย จำนวนเงินที่ต้องจ่ายเพิ่มสำหรับดอกเบี้ยค้างรับที่ติดมากับหุ้นกู้นั้นไม่ถือเป็นราคาทุนของเงินลงทุน ให้บันทึกบัญชีดอกเบี้ยที่ติดมานั้นต่างหาก โดยเดบิตดอกเบี้ยรับ และเครดิตเงินสด ตัวอย่างจะแสดงในหัวข้อตราสารหนี้เพื่อคำต่อไป

การจัดประเภทของเงินลงทุน

กิจการจะต้องจัดประเภทเงินลงทุนนับตั้งแต่วันที่ได้เงินลงทุนมา ตามวัตถุประสงค์ของการถือเงินลงทุน โดยการดูความตั้งใจของผู้บริหารที่มีต่อเงินลงทุนว่าจะถือเงินลงทุนไว้เพื่ออะไร เนื่องจากจากมีผลกระทบต่อ การบันทึกเงินลงทุนและการแสดงรายการในงบแสดงฐานะการเงิน

เงินลงทุนถ้าแบ่งตามระยะเวลาที่ตั้งใจจะถือ แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

1) เงินลงทุนชั่วคราว (Temporary Investment) หมายถึง เงินลงทุนที่กิจการตั้งใจจะถือไว้ไม่เกิน 1 ปี เนื่องจากกิจการมีเงินสดหมุนเวียนเวียนเกินความต้องการใช้ในขณะนั้น จึงนำไปซื้อเงินลงทุนดังกล่าวเพื่อหาผลตอบแทนและกิจการจะขายเงินลงทุนชั่วคราวนี้ในทันทีที่ต้องการเงินสด

2) เงินลงทุนระยะยาว (Long-Term Investment) หมายถึง เงินลงทุนที่กิจการมีความต้องการจะลงทุนเกินกว่า 1 ปี

นอกจากการจัดประเภทเงินลงทุนเป็นเงินลงทุนชั่วคราวหรือเงินลงทุนระยะยาวแล้ว เงินลงทุน ยังสามารถจัดประเภทตามชนิดของตราสารทางการเงิน ได้ดังนี้

1) เงินลงทุนในตราสารหนี้ (Investment in Debt Securities) เงินลงทุนที่ผู้ถือหลักทรัพย์มีฐานะเป็นเจ้าของของกิจการ เช่น หุ้นกู้ พันธบัตรรัฐบาล เป็นต้น

2) เงินลงทุนในตราสารทุน (Investment in Equities Securities) เงินลงทุนที่ผู้ถือหลักทรัพย์ มีฐานะเป็นเจ้าของกิจการ เช่น หุ้นสามัญ หุ้นบุริมสิทธิ ใบสำคัญแสดงสิทธิซื้อหุ้นทุน เป็นต้น

เงินลงทุนในตราสารหนี้ (Debt Investment)

เงินลงทุนในตราสารหนี้ หมายถึง การลงทุนในตราสารที่แสดงถึงความเป็นเจ้าของของกิจการ เช่น หุ้นกู้ พันธบัตรรัฐบาล การจัดประเภทเงินลงทุนในตราสารหนี้ ขึ้นอยู่กับความตั้งใจของผู้บริหารที่มีต่อเงินลงทุนในตราสารหนี้ และความสามารถของกิจการในการถือครองตราสารหนี้ดังกล่าว

การจัดประเภทเงินลงทุนในตราสารหนี้

เงินมาลงทุนในตราสารหนี้สามารถจัดประเภทได้ ดังนี้

1) ตราสารหนี้เพื่อค้า (Trading Securities) หมายถึง ตราสารหนี้ที่กิจการถือไว้โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะขายในอนาคตอันใกล้ ทำให้กิจการถือหลักทรัพย์นั้นไว้ในเวลาสั้น ๆ เพื่อหากำไรจากการเปลี่ยนแปลงราคาของหลักทรัพย์ (Capital gain) หลักทรัพย์เพื่อค้าจึงจัดประเภทเป็นเงินลงทุนชั่วคราว

2) ตราสารหนี้เพื่อขาย (Available for Sales Securities) หมายถึง ตราสารหนี้ที่กิจการถือไว้โดยมิได้มีความตั้งใจ ที่ถือเป็นหลักทรัพย์เพื่อค้า และในขณะเดียวกันก็ไม่ได้ถือเป็นตราสารหนี้ที่ถือจนครบกำหนด เนื่องจากกิจการยังไม่มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน จึงเรียกหลักทรัพย์ประเภทนี้ว่าตราสารหนี้เพื่อขาย ตราสารหนี้เพื่อขายจะจัดประเภทไว้เป็นเงินลงทุนชั่วคราวหรือเงินลงทุนระยะยาวก็ได้ ขึ้นอยู่กับระยะเวลาที่ผู้ซื้อตั้งใจจะถือเงินลงทุนไว้

3) ตราสารหนี้ที่ถือจนครบกำหนด (Held to Maturity Securities หรือ Held for Collection Securities) หมายถึง ตราสารหนี้ที่กิจการมีความตั้งใจแน่วแน่และมีความสามารถที่จะถือไว้จนครบกำหนดได้ถอน